

Briuselis, 2022 m. birželio 9 d.
(OR. en)

10064/22

FIN 648

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. birželio 8 d.
kam:	Tarybos generaliniam sekretoriatui
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 401 final
Dalykas:	Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai ir Audito Rūmams „Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. 2021 finansiniai metai“

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 401 final.

Pridedama: COM(2022) 401 final

Strasbūras, 2022 06 07
COM(2022) 401 final

KOMISIJOS ATASKAITA

EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR AUDITO RŪMAMS

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. 2021 finansiniai metai

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita I tomas

2021
finansiniai metai

#EUBUDGET

2021 M. INTEGRUOTOSIOS
FINANSINĖS IR ATSKAITOMYBĖS
ATASKAITOS

Europos Komisija neprisiima atsakomybės už jokių galimus padarinius šio leidinio pakartotinio naudojimo atveju.

Liuksemburgas. Europos Sąjungos leidinių biuras, 2022

© Europos Sąjunga, 2022

Europos Komisijos dokumentų pakartotinio naudojimo politika įgyvendinama 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimu 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39). Jei nenurodyta kitaip, šį dokumentą leidžiama pakartotinai naudoti pagal licenciją *Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)* (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) – tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas leidžiamas, jeigu tinkamai nurodoma autorystė ir bet kokie pakeitimai.

Norint naudoti ar atgaminti elementus, kurių nuosavybė nepriklauso Europos Sąjungai, gali reikėti tiesiogiai prašyti atitinkamų teisių savininkų leidimo.

Visos nuotraukos © Europos Sąjunga (jei nenurodyta kitaip).

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. I tomas. 2021 finansiniai metai

Spaud.	ISBN 978-92-76-49919-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/022851	KV-AQ-22-001-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-49892-6	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/093153	KV-AQ-22-001-EN-N

Taip pat prieinama:

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. II tomas. Priedai. 2021 finansiniai metai

Spaud.	ISBN 978-92-76-51013-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/733952	KV-AQ-22-002-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51012-3	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/285345	KV-AQ-22-002-EN-N

Metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita. III tomas. Techniniai priedai. 2021 finansiniai metai

Spaud.	ISBN 978-92-76-51105-2	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/762638	KV-AQ-22-003-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51104-5	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/064137	KV-AQ-22-003-EN-N

2021 finansinių metų metinė ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaita ir jos priedai yra pagrindinis Komisijos įnašas vykdamas metinę biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą ⁽¹⁾, kai Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba tikrina ES biudžeto įvykdymą. Komisija ją teikia atlikdama savo įsipareigojimus pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ⁽²⁾ ir Finansinį reglamentą ⁽³⁾. Atsakomybę už ES biudžeto įvykdymą dalijasi daugelis subjektų. Komisija glaudžiai bendradarbiauja su valstybėmis narėmis ir su kitais partneriais bei organizacijomis.

Ataskaitą sudaro trys tomai, kaip apibūdinta toliau:

- I tome pateikiami pagrindiniai 2021 m. biudžeto valdymo faktai ir pasiekimai.
- II tome pateikiama išsamesnė ES biudžeto įvykdymo apžvalga. 1 priede pateikiama ES biudžeto įvykdymo 2021 m. rezultatų apžvalga. 2 priede apibendrintai apžvelgiama vidaus kontrolė ir finansų valdymas. 3 priede aptariami Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės veiklos rezultatų ir atitikties aspektai.
- III tome pateikiami techniniai priedai, kuriais pagrindžiama ataskaita. Jame yra 4 priedas „Programų veiklos rezultatų apžvalga“, kuriame pateikiama išsami informacija apie atskirų programų veiklos rezultatus.

Ši ataskaita yra įtraukta į bendrąjį integruotųjų finansinių ir atskaitomybės ataskaitų rinkinį ⁽⁴⁾. Į jį taip pat įtrauktos konsoliduotosios metinės ataskaitos ⁽⁵⁾, ilgalaikė gaunamų ir netenkamų pinigų srautų prognozė, apimanti ateinančius penkerius metus ⁽⁶⁾, vidaus audito ataskaita ⁽⁷⁾ ir ataskaita dėl tolesnių veiksmų, susijusių su biudžeto įvykdymo patvirtinimu ⁽⁸⁾.

---

(1) Metinė biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūra – procedūra, per kurią Europos Parlamentas ir Taryba pateikia savo galutinį konkrečių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimą ir pripažįsta politinę Komisijos atsakomybę už ES biudžeto įvykdymą (https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/eu-budget/how-it-works/annual-lifecycle/assessment/parliaments-approval_en).

(2) Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 318 straipsnis.

(3) Finansinio reglamento 247 straipsnio 1 dalies b punktas ir 247 straipsnio 1 dalies e punktas.

(4) Finansinio reglamento 247 straipsnis.

(5) Finansinio reglamento 246 straipsnis.

(6) Finansinio reglamento 247 straipsnio 1 dalies c punktas.

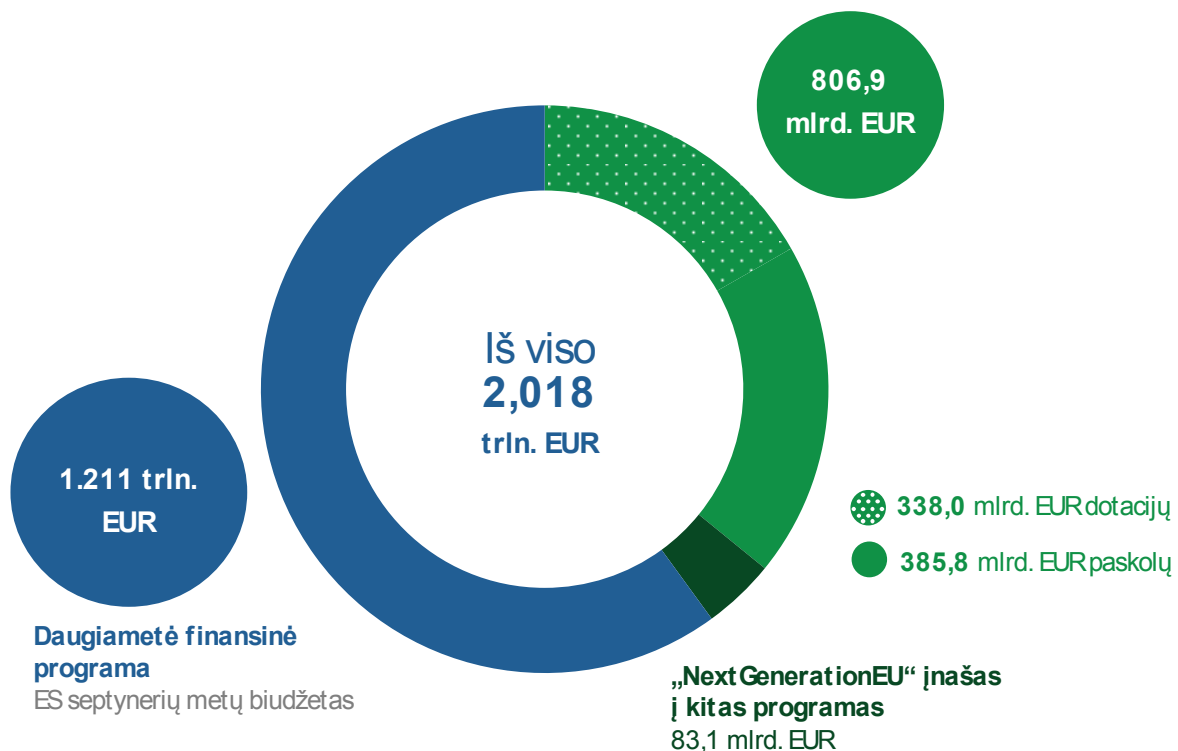
(7) Finansinio reglamento 118 straipsnio 8 dalis.

(8) Finansinio reglamento 261 straipsnio 3 dalis.

ES priima iššūkį – investuoja į žalesnę, labiau skaitmenizuotą ir atsparesnę ateitį

2021 m. ES parodė solidarumą ir stiprybę kovodama su beprecedente krize. Solidarumas buvo labai svarbus siekiant suvaldyti COVID-19 pandemiją, sušvelninti jos ekonominį ir socialinį poveikį. Įvykdėme didžiausią ir sparčiausią vakcinacijos kampaniją ES istorijoje; prieš tai vakcinos buvo bendradarbiaujant įsigytos nauju būdu naudojantis ES biudžetu pagal Skubios paramos priemonę. ES biudžeto lėšomis taip pat finansuota skaitmeninių COVID pažymėjimų išdavimo ir tikrinimo infrastruktūra, kuria nustatytas standartas paplito toli už ES ribų. ES padėjo piliečiams ir verslui įveikti krizės padarinius, tuo pat metu reaguodama į pasaulinius iššūkius.

ES sugebėjo ne tik įveikti krizę, bet ir pasinaudoti dėl jos atsivėrusiomis galimybėmis. ES biudžetas užtikrina Europos pasirengimą ateičiai, numatant jos atsaką į svarbiausius klimato srities veiksmų ir skaitmenizacijos uždavinius. Jo lėšos investuojamos į tvaresnę ir atsparesnę ES ir jos valstybių narių ateitį. Kartu su 2021–2027 m. daugiamete finansine programa speciali ekonomikos gaivinimo priemonė „NextGenerationEU“ sudaro ES kolektyvinių veiksmų pagrindą. Turint rekordinio dydžio skatinamųjų priemonių paketą, sudarantį daugiau kaip 2 trln. EUR, ES ekonomika 2021 m. ėmė atsigauti sparčiau nei tikėtasi.

ES 2021–2027 m. daugiamete finansinė programa ir priemonė „NextGenerationEU“. Visos sumos nurodytos milijardais eurų einamosiomis kainomis.

Šaltinis – Europos Komisija.

Priemonė „NextGenerationEU“ yra veiksminga dėl jos į poreikius ir rezultatus orientuoto požiūrio. Ši priemonė su jai skirtomis beprecedenčio dydžio lėšomis, siekiančiomis iki

807 mlrd. EUR ⁽⁹⁾, nepaprastai padidino ES biudžeto galią. Jos pagrindinė programa – Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė – yra unikali ir novatoriška investicijų ir reformų finansavimo priemonė. Valstybės narės pateikia savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, apimančius reformas ir investicijas pagal šešias plačias šios priemonės apimamas politikos sritis, Tarybos per Europos semestrą patvirtintas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, taip pat žaliosios ir skaitmeninės politikos tikslus. Pagal šią priemonę teikiamas finansavimas priklauso nuo sėkmingo tuose planuose numatytų investicijų ir reformų įgyvendinimo, laikantis naujojo ilgalaikio biudžeto orientacijos į rezultatus (žr. tolesnį teksto interparą). Iki metų pabaigos buvo patvirtinti dvidešimt du nacionaliniai ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai.

Ilgalaikis biudžetas ir priemonė „NextGenerationEU“: į tikslų pasiekimą orientuotas ES biudžetas

Ir naujasis ilgalaikis biudžetas, ir priemonė „NextGenerationEU“ yra grindžiami veiklos rodikliais ir rezultatais. Naujosios programos parengtos taip, kad būtų pasiekiami apčiuopiamų rezultatų vietoje. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę mokėjimai yra aiškiai susieti su valstybių narių tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimu. Be to, kiekvienoje ES programoje yra nustatyti aiškūs ir didelio užmojo tikslai ir susiję rodikliai, padedantys užtikrinti, kad šie tikslai būtų pasiekti. Komisija 2021 m. birželio mėn. paskelbė komunikatą, kuriame apibūdintas naujasis veiklos peržiūros planas ⁽¹⁰⁾.

Naujasis ilgalaikis biudžetas taip pat suteikė galimybę persvarstyti ES biudžeto vykdymo efektyvumą. Reikia programomis užtikrinti labiau integruotą požiūrį į politikos uždavinius; pavyzdys – Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, pagal kurią ES biudžete sutelkta dauguma ankstesnių ES išorės veiksmų programų. Kitas pavyzdys – vykdomųjų įstaigų reorganizavimas: Komisija įsteigė naujų įstaigų siekdama, kad jų kompetencijos sritys būtų visiškai suderintos su strateginiais Komisijos prioritetais ir būtų naudojamos įvairių programų ir politikos krypčių sinergija (tokia yra, pvz., naujoji Europos sveikatos ir skaitmeninės ekonomikos vykdomoji įstaiga).

ES suteikė valstybėms narėms daugiau likvidumo, tam naudodama visus prieinamus biudžeto išteklius. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę valstybės narės 2021 m. gavo 64 mlrd. EUR lėšų – tai buvo daugiausia išankstinis nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų finansavimas toms valstybėms narėms, kurios turėjo patvirtintus planus ⁽¹¹⁾. Sanglaudos politikos įgyvendinimas paspartintas 2021 m. ir valstybėms narėms išmokėta rekordinė 69 mlrd. EUR suma; taip buvo ir dėl greito reagavimo į COVID-19 krizę. 2020 m. pradėtos atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvos suteikė galimybę visiškai lanksčiai mobilizuoti visas likusias 2014–2020 m. sanglaudos politikos programų lėšas. 23 mlrd. EUR perskirstyta sveikatos sektoriui ir krizės padarinių šalinimo priemonėms. Galiausiai, naudojantis papildomu „NextGenerationEU“ finansavimu pagal iniciatyvą REACT-EU, papildomai išmokėta 7 mlrd. EUR, taigi valstybių narių likvidumas 2021 m. padidintas iš viso 140 mlrd. EUR suma.

ES biudžetas yra ne vien likvidumo, bet ir Europos solidarumo priemonė. Kartu su COVID-19 pandemija daugelis valstybių narių labai nukentėjo nuo gaivalinių nelaimių, tokių kaip sausros sukelti miškų gaisrai ir dideli potvyniai. Pagal Sąjungos civilinės saugos mechanizmą ES suteikė iš viso 332 mln. EUR skubiai pagalbai nelaimės atveju nukentėjusioms valstybėms narėms. Šis mechanizmas 2021 m. panaudotas 114 kartų. 2022 m. dėl karo Ukrainoje jau pradėta didžiausia skubios pagalbos operacija nuo šio mechanizmo sukūrimo.

⁽⁹⁾ 807 mlrd. EUR einamosiomis kainomis, 750 mlrd. EUR 2018 m. kainomis.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/communication-eu-budget-performance-framework-2021-2027_en

⁽¹¹⁾ Išsamesnė informacija pateikta 3 priede.

Ekonomikos gaivinimo pastangos orientuojamos į žalesnės ir labiau skaitmenizuotos ateities kūrimą. ES savo su klimatu susijusio finansavimo užmojus padidino iki 30 proc. viso ES biudžeto, įskaitant priemonę „NextGenerationEU“; tai atspindi ir pasaulinius ES įsipareigojimus, įskaitant Paryžiaus susitarimą ir darnaus vystymosi tikslus. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ne mažiau kaip 37 proc. finansavimo bus skiriama investicijoms ir reformoms, kuriomis siekiama kovoti su klimato kaita; dar bent 20 proc. bus skirta tolesnei skaitmeninei pertvarkai. Daugelyje iki 2021 m. pabaigos priimtų nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų šie minimalieji reikalavimai viršyti, ir tai rodo bendrą pasiryžimą įvykdyti dvejopą su klimato kaita susijusią ir skaitmeninę pertvarką visoje ES. Apskritai valstybės narės įsipareigojo apie 40 proc. finansavimo skirti kovai su klimato kaita, o apie 26 proc. – tolesnei skaitmeninei pertvarkai. Pakeisti iškastinį kurą švaria energija ir įvykdyti skaitmeninę pertvarką labai svarbu ne vien tam, kad sustiprėtume po pandemijos, bet ir tam, kad padidintume savo atvirą strateginį savarankiškumą ir atlaikytume Rusijos karo prieš Ukrainą poveikį. Pagrindiniai prioritetai nurodyti tolesniame teksto interpe.

Dvejopa pertvarka pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę: pagrindiniai klimato ir skaitmeniniai prioritetai

- Siekiant švelninti klimato kaitą ir su ja kovoti, maždaug trys ketvirtadaliai finansavimo skiriama energetikos pertvarkai ir darnaus transporto plėtrai. Orientuojamasi ir į švarių išteklių energijos tiekimo didinimą, ir į bendro energijos poreikio mažinimą, kad būtų pasiektas tikslas iki 2050 m. neutralizuoti anglies dioksido poveikį. Investavimo sritys apima atsinaujinančiosios energijos gamybos plėtrą, taip pat daugybę projektų, skirtų energijos vartojimo efektyvumui didinti, pavyzdžiui, gerinant pastatų ir šiluminės izoliacijos kokybę.
- Siekiant prisidėti prie skaitmeninės pertvarkos ir spręsti jos uždavinius, reformomis ir investicijomis šioje srityje plėtojamos skaitmeninės viešosios paslaugos (37 proc.), didinamas įmonių (visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių) skaitmenizacijos lygis (20 proc.) ir žmonėms suteikiama reikiamų skaitmeninių įgūdžių, kad jie galėtų dalyvauti vykstant šioms permainoms (17 proc.)⁽¹²⁾. Pagal Skaitmeninio dešimtmečio komunikatą⁽¹³⁾, kuriame nurodyta skaitmeninių viešųjų paslaugų svarba, taikomos priemonės apima e. valdžios sprendimus siekiant modernizuoti ir tobulinti viešojo administravimo procesus, pavyzdžiui, integruojant elektroninės atpažinties priemones į valdymo procesus ir užtikrinant įvairių skaitmeninių viešųjų platformų sąveikumą.

Pagrindiniai bendrieji ES politikos tikslai, tokie kaip kova su klimato kaita, yra pirmą kartą visiškai integruoti į ES biudžeto programas. *Metinės ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultaty ataskaitos* dokumentų rinkinyje Komisija pateikia metodikas, pagal kurias stebimas ES biudžeto įnašas siekiant trijų tokių politikos tikslų:

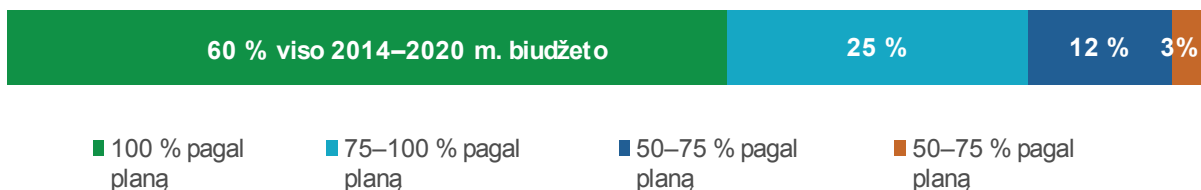
- kovos su klimato kaita tikslo: atnaujinta stebėjimo metodika yra pagrįsta intervencinių priemonių klasifikavimu pagal poveikį. Ji nuosekliai įtvirtinta visuose pagrindiniuose teisės aktuose;
- biologinės įvairovės nykimo stabdymo ir atkūrimo tikslo: stebėjimo metodika iš esmės panašiai atnaujinta;
- lyčių lygybės didinimo tikslo: taikoma bandomoji metodika, atsižvelgiant į tai, kad prie lyčių lygybės didinimo galėtų teigiamai prisidėti didžioji ES biudžeto dalis.

⁽¹²⁾ Pateikti skaičiai atitinka pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės reglamento VI ir VII prieduose nustatytas metodikas atliktus skaičiavimus.

⁽¹³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118>

ES reaguoja į įvairius pasaulinius iššūkius, veiksmingai ir lanksčiai naudodama ES biudžetą. Reaguodama į struktūrinio investicijų atotrūkio problemą pasauliniu mastu, ES pradėjo iniciatyvą „Global Gateway“. Pagal šią iniciatyvą ES institucijos ir valstybės narės tarpusavyje, vadovaudamosi Europos komandos principu, sutels 300 mlrd. EUR paramai investicijoms į skaitmeninę, energetikos ir transporto infrastruktūrą, taip pat sveikatos, švietimo ir mokslinių tyrimų sistemoms stiprinti. Pagrindinis dėmesys skiriamas neatidėliotųjų poreikių tenkinimui, COVID-19 vakcinų tiekimui į ES nepriklausančias šalis ir paramai sprendžiant įvykių Afganistane ir Sirijoje sukeltos pabėgėlių krizės problemas. Svarbus žingsnis buvo susitarimas dėl biudžeto, pridėtas prie Sirijos pabėgėliams skirtų dokumentų rinkinio 2021 m. rudenį. Kartu jau 2021 m. pradėjo didėti įtampa prie rytinių ES sienų, kai migracijos srantai buvo naudojami kaip politinio spaudimo įrankis prieš ES. Iš biudžeto perspektyvos reikėjo aktyviai persvarstyti prioritetus ir plačiai naudotis esamu lankstumu sprendžiant šiuos įvairius uždavinius. Išorės aspektui skirta 0,9 mlrd. EUR – didžiausia 2021 m. panaudotų papildomų biudžeto lėšų, sudariusių iš viso 2 mlrd. EUR, dalis.

Pereinant nuo vieno ilgalaikio biudžeto prie kito, ES programos pagal 2014–2020 m. biudžetą yra toliau įgyvendinamos ir duoda rezultatų ES piliečiams. ES biudžetas yra visų pirma investicijų biudžetas, skirtas ilgalaikiai vertei kurti Europos Sąjungoje. Pagal daugelį programų toliau daroma pažanga siekiant jų atitinkamų veiklos rezultatų tikslų. Toliau pateiktoje diagramoje matyti, kad programų, sudarančių 85 proc. ES biudžeto, dauguma veiklos rezultatų rodiklių yra pasiekiami pagal planą. Šios ataskaitos 1 ir 4 prieduose pateikta išsamesnės informacijos apie atskiras programas ir jų veiklos rezultatus.

2014–2020 m. biudžeto išskaidymas pagal pagrindinių programų įgyvendinimo pažangą. Šioje diagramoje parodyta pažanga, vertinama pagal rodiklius, kurie pasirinkti programų veiklos rezultatų apžvalgai atlikti ir kurių atitinkamos tikslinės reikšmės jau yra pasiektos arba netrukus bus pasiektos pagal planą, dalį. Pavyzdžiui, diagramoje matyti, kad programų, sudarančių 60 proc. 2014–2020 m. biudžeto, visų rodiklių atitinkamos tikslinės reikšmės jau yra pasiektos arba netrukus bus pasiektos pagal planą. Šaltinis – Europos Komisija.

Galimybė pažangiu skolinimusi pasiekti rezultatų pagal priemonę „NextGenerationEU“

Komisija per rekordiškai trumpą laiką parengė efektyvios obligacijų emisijos programą priemonei „NextGenerationEU“ finansuoti. Oficialiai pradėjusi susijusį darbą tik 2021 m. pradžioje, Komisija 2021 m. birželio 15 d. išleido pirmąją obligaciją, kuri sulaukė didelio pripažinimo ir rekordinės paklausos. Iki 2021 m. pabaigos Komisija surinko beveik 93,5 mlrd. EUR ilgalaikio finansavimo lėšų, kurias papildė trumpalaikiai ES vekseliai, kad būtų galima finansuoti pirmąsias planuojamas išmokas valstybėms narėms pagal priemonę „NextGenerationEU“. Šios naujos ES obligacijos labai palankiai sutiktos rinkose, iš dalies todėl, kad jos atlieka eurais išreikšto saugaus turto, kurio poreikis rinkoje buvo juntamas jau kurį laiką, funkciją. Skolinimosi išlaidų dydis 2021 m., skolinantis 10 metų laikotarpiui, buvo daugiausia neigiamas ir kur kas mažesnis už atskirų valstybių skolinimosi išlaidų vidurkį.

Priemonė „NextGenerationEU“ taip pat atitinka mūsų politinius tikslus, susijusius su finansavimo strategija, nes išleidžiame iki 250 mlrd. EUR vertės žaliųjų obligacijų. 2021 m. rugsėjo mėn. Komisija paskelbė savo žaliųjų obligacijų programos projektą: tai yra „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų sistema ⁽¹⁴⁾. Šioje sistemoje pagal geriausią rinkos praktiką nustatoma tvarka ir sąlygos dėl jos žaliųjų obligacijų. Ji yra išorės ekspertų patvirtinta ir suteikė potencialiems investuotojams patikinimą, kad iš ES žaliųjų obligacijų emisijų gautos pajamos bus naudojamos pagrįstoms žaliosioms investicijoms ir reformoms finansuoti.

Pirmoji „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų emisija buvo daugeliu atžvilgių sėkminga. Ši pirmą ES emisiją, kuria 2021 m. spalio mėn. surinkta 12 mlrd. EUR lėšų, yra iki šiol didžiausia žaliųjų obligacijų emisija pasaulyje. Tai, kad perteklinis šių obligacijų pasirašymas 11 kartų viršijo pasiūlą, rodo didelę tokio turto paklausą rinkoje. Šios žaliosios obligacijos taip pat padeda spartinti teigiamą tvarių investicijų finansavimo ciklą. Po pirmosios emisijos Komisija surinko dar 2,5 mlrd. EUR žaliosiomis obligacijomis pagal ES žaliųjų obligacijų programą 2021 m. ir dar 6 mlrd. EUR – iki 2022 m. gegužės mėn. pabaigos. Tikimasi, kad per ateinančius kelerius metus ši programa pavers ES didžiausia pasaulyje žaliųjų obligacijų emitente ir apskritai skatins žaliąjį finansavimą, taip pat didins euro patrauklumą pasaulio investuotojams, taigi ir jo tarptautinę įtaką.

Nepaisant sudėtingų rinkos sąlygų 2022 m., ES išleidžiamų obligacijų paklausa tebėra didelė. Pastaruoju metu obligacijų rinkose juntamas didelis spaudimas, kurį lemia neišprovokuota ir nepateisinama Rusijos invazija į Ukrainą ir bendras ekonominis klimatas. Nepaisant šių sudėtingų sąlygų, Komisijai nebuvo sunku pateikti daugiau obligacijų rinkai, nors dėl sudėtingesnių bendrų rinkos sąlygų padidėjo skolinimosi išlaidos. Lankstumas, kurį teikia diversifikuota Komisijos finansavimo strategija, suteiks Komisijai galimybę ekonomiškai efektyviai tęsti savo finansavimo programą. „NextGenerationEU“ žaliųjų obligacijų paklausa tebėra itin didelė ir jos teigiamai vertinamos, iš dalies dėl paskelbtos žaliųjų obligacijų rodiklių suvestinės ⁽¹⁵⁾.

Po sudėtingų 2021 metų spaudimas ES biudžetui toliau didės 2022 m.

Dėl pavėluoto 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos priėmimo kilo nemažų sunkumų 2021 m. Teisėkūros institucijos tik 2021 m. priėmė teisės aktus, kuriais nustatytos naujos kartos programos; vis dėlto Komisija dėl atlikto intensyvaus parengiamojo darbo galėjo toliau nedelsdama pradėti įgyvendinti daugelį programų, visų pirma tas, kurias ši institucija valdo tiesiogiai. Pasidalijamojo valdymo srityje, kadangi buvo pavėluotai priimtas Bendrųjų nuostatų reglamentas, kuriuo nustatoma kartu su valstybėmis narėmis pasidalijamojo valdymo būdu valdomų programų (kaip antai sanglaudos politikos fondų) reglamentavimo sistema, 2021 m. nebuvo įmanoma pradėti įgyvendinti naujų programų, nors parengiamieji darbai vietoje jau pradėti. 2021 m. biudžeto lėšos perkeltos į vėlesnius metus, tačiau Komisija intensyviai dirba kartu su valstybėmis narėmis, kad būtų kuo greičiau priimti partnerystės susitarimai ir programos.

Sanglaudos politikos sutelkimas kovai su COVID-19 suteikė ES greito reagavimo galimybę. Padidintas sanglaudos finansavimo lankstumas suteikė ES galimybę labai greitai suteikti valstybėms narėms daugiau likvidumo, reikšmingai paspartinant mokėjimus. Tai buvo būtina parama valstybėms narėms tenkinant neatidėliotinus dėl krizės atsiradusius poreikius sveikatos priežiūros, užimtumo ir

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget_nextgenerationeu_green_bond_framework.pdf

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-borrower-investor-relations/nextgenerationeu-green-bonds/dashboard_en

verslo (visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių) sektoriuose, tačiau toks sanglaudos finansavimo perorientavimas reiškė, kad parama laikinai nukreipiama nuo kai kurių ilgalaikių investavimo prioritetų. Inicijatyva „REACT-EU“, kuria padedama rengtis žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, suteikė galimybę kompensuoti tokį trumpalaikį sanglaudos finansavimo prioritetų pakeitimą, taigi buvo galima atnaujinti projektus, kurie prieš tai buvo sustabdyti dėl neatidėliotinių poreikių tenkinimo.

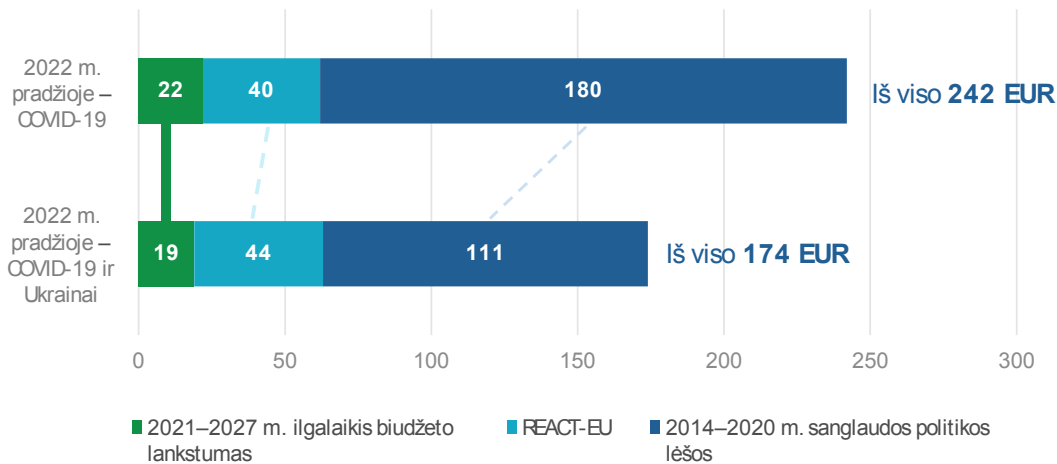
2022 m. bus dar vieni netikrumo ir iššūkių, kurių kils ir ES biudžetui, metai. Rusijos invazija į Ukrainą 2022 m. lėmė intensyvią naują jėgų dinamiką, darančią didelį poveikį Ukrainai, taip pat ES ir jos ekonomikai bei visuomenei. Tuo pat metu susiduriame su keliais kitais iššūkiais: pandemija dar nesibaigė, gali atsirasti naujų viruso atmainų, ir būtina neprarasti budrumo. Infliacija pasiekė dešimtmečiais nematytą lygį ir dėl to sumažėjo ES biudžeto realus finansinis pajėgumas, nes jis atnaujinamas fiksuotu 2 proc. defliatoriumi, o faktinis infliacijos lygis yra kur kas didesnis. Įtampa tiekimo grandinėse prisideda prie didelio infliacinio spaudimo ir daro poveikį ES atviram strateginiam savarankiškumui tokiose srityse kaip, pavyzdžiui, mikrolustų tiekimas. Atrodo, kad didėja gaivalinių nelaimių skaičius.

Tai toliau didins spaudimą ES biudžetui ir jo valdymui bei vykdymui, todėl pabrėžiamas į atsparumo didinimą orientuotos darbotvarkės poreikis. Atsižvelgiant į didelį netikrumą dėl karo eigos Ukrainoje, šiuo metu neįmanoma įvertinti Ukrainai ir ES reikalingo finansavimo sumų; tačiau šie poreikiai bus dideli. 2022 m. pradžioje Komisija skyrė dėmesį skubiai pagalbai Ukrainai ir pabėgėliams iš šios šalies. Iki 2022 m. gegužės mėn. pabaigos Komisija jau panaudojo visą 1,2 mlrd. EUR biudžetą⁽¹⁶⁾, skirtą išmokoms pagal naująją skubios makrofinansinės pagalbos Ukrainai programą. Tolesnė parama iš ES biudžeto teikta didesniu kaip 550 mln. EUR skubios pagalbos paketu, derinant įvairias priemones, tokias kaip skubi ir humanitarinė pagalba ir sutartys dėl paramos valstybei stiprinti ir atsparumui didinti. Be to, dabar mobilizuojama 800 mln. EUR lėšų iš ES biudžeto pagal balandžio 9 d. ir gegužės 5 d. priimtus įsipareigojimus. 2022 m. gegužės 18 d. Komisija pasiūlė 2022 m. teikti Ukrainai naują išimtinę makrofinansinę pagalbą paskolų, kurios siektų iki 9 mlrd. EUR, forma.

Siekiant teikti paramą valstybėms narėms, Komisijos pasiūlymu teisėkūros institucijos susitarė išplėsti galimybes lanksčiai panaudoti likusias 2014–2020 m. sanglaudos politikos lėšas, įskaitant REACT-EU ir vidaus reikalų fondus. Tai yra būtina likvidumui ir paramai teikti, tačiau tai taip pat yra paremta 2014–2020 m. sanglaudos ir vidaus politikos programų lėšomis finansuojamų intervencinių priemonių perorientavimu, dėl kurio kyla minėtų veiklos problemų.

Nemaža dalis lėšų, kurios tapo prieinamos dėl lankstaus biudžeto valdymo, jau yra panaudota, o likusios sumos yra reikalingos dviem didelėms krizėms įveikti. Toliau pateiktoje diagramoje matyti, kad 2021 m. pradžioje, neskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, buvo prieinama ne daugiau kaip 242 mlrd. EUR lėšų įvairioms problemoms, konkrečiai susijusioms su COVID-19 poveikiu ES viduje, spręsti. 2022 m. pradžioje buvo prieinama ne daugiau kaip 174 mlrd. EUR – tiek atsakui, tiek į tebeapatiriamą COVID-19 poveikį, tiek Rusijos agresijos karo Ukrainoje padariniams šalinti. Čia nurodytos sumos yra viršutinės ribos, o realiai prieinamos sumos yra mažesnės. Pagal sanglaudos politiką, įskaitant REACT-EU, šiuo metu prieinamos sumos, dėl kurių nereikia perskirstyti finansavimo iš kitų prioritetų ir kurios gali būti naudojamos COVID-19 ekonominiams padariniams šalinti arba pabėgėlių iš Ukrainos priėmimo pagal CARE (sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje) išlaidoms finansuoti, sudaro 17 mlrd. EUR, taigi bet kokį šią 17 mlrd. EUR sumą viršijantį įnašą tektų paimti iš kitų politikos prioritetų. Be to, ilgalaikiam biudžeto lankstumui skiriamos septynerių metų laikotarpio sumos, todėl jų negalima panaudoti per vienus metus.

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3183

Ištekliai, prieinami pagal specialius lankstumo mechanizmus ir lanksčiai naudojantis sanglaudos finansavimu. Visos sumos nurodytos milijardais eurų.

Šaltinis – Europos Komisija.

Ilgalaikio ES biudžeto metinės maržos ir lankstumas nėra dideli, palyginti su metiniu biudžetu.

Visos naujojo ilgalaikio biudžeto maržos ir lankstumo priemonės per visą septynerių metų laikotarpį kartu sudaro daugiausia 22 mlrd. EUR, arba apie 3 mlrd. EUR per metus. Lyginant šį skaičių su maždaug 170–180 mlrd. EUR metiniu biudžetu, lankstumas sudaro mažiau nei 2 proc. Komisija 2021 m. sugebėjo mobilizuoti nemažas likvidumo lėšų sumas visų pirma todėl, kad padidintas esamų 2014–2020 m. sanglaudos politikos lėšų naudojimo lankstumas, ir dėl priemonės „NextGenerationEU“. Šios galimybės jau išnaudotos, taigi jų nebėra, ir todėl ES biudžeto lankstumo galimybės labai sumažėjo. Norint reikiamu mastu atlikti esamų programų lėšų perskirstymą, reikia priimti politinius sprendimus, nes tai turėtų poveikį ilgalaikiam ES biudžeto pajėgumui įgyvendinti konkrečių programų tikslais nustatytus politikos prioritetus.

Be to, dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą kyla problemų, kurioms ilgalaičių biudžeto sprendimų dar neturima.

Visa iki šiol teikta parama buvo skirta neatidėliotiniams poreikiams, atsirandantiems dėl didelio skaičiaus pabėgėlių iš Ukrainos atvykimo į ES, tenkinti ir humanitarinei bei kitokiai paramai Ukrainai ir kaimyninėms šalims teikti. Tačiau karo prieš Ukrainą poveikis bus didelis ir apims kur kas daugiau negu vien pastarojo meto humanitarinę ir saugumo padėtį. Ukrainai reikės naudotis tarptautine parama karo metu ir vėliau atkuriant šalį – tam reikės labai didelių pastangų, dėl kurių bus didelių finansinių poreikių ir trumpuoju, ir ilguoju laikotarpiu. Dėl naujų iššūkių, susijusių su didele infliacija, energetiniu saugumu, apsirūpinimo maistu saugumu ir kitokiu šalutiniu poveikiu, taip pat reikia priimti sprendimus dėl biudžeto ES lygmeniu. Šie nenumatyti dėl karo Europoje atsiradę poreikiai yra kur kas didesni negu pagal dabartinę daugiametę finansinę programą ir priemonę „NextGenerationEU“ prieinami ištekliai, todėl reikės rasti naujų finansavimo šaltinių.

2022 m. gegužės 18 d. Komisija pasiūlė planą „REPowerEU“ – tai yra planas greitai sumažinti priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro. Plane „REPowerEU“⁽¹⁷⁾ nustatyti papildomi veiksmai siekiant taupyti energiją, gaminti švarią energiją ir įvairinti mūsų energijos išteklius, turint galutinį tikslą sukurti atsparesnę energetikos sistemą ir tikrą energetikos sąjungą. Komisija pasiūlė įgyvendinti planą „REPowerEU“ pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir pasiūlė keliais finansavimo šaltiniais padidinti tos priemonės finansavimą šiuo tikslu, įskaitant esamų programų lėšų perskirstymą ir naujų, papildomų išteklių sukūrimą.

(17) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repowereu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_lt

Įdiegtos veiksmingos priemonės patikimam finansų valdymui užtikrinti

Siekiant optimaliai naudoti mokesčių mokėtojų pinigus, būtina užtikrinti, kad lėšos, laikantis taikomų taisyklių, pasiektų tikslinius gavėjus. Komisija naudojami įvairiomis tinkamomis laiko patikrintomis priemonėmis šiam tikslui pasiekti.

Komisijos valdymo sistema ir atskaitomybės grandinė yra priderintos prie jos unikalios struktūros ir vaidmens. Komisijos narių kolegija turi politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą. Ji perduoda kasdienės veiklos užduočių valdymą 51 deleguotajam leidimus suteikiančiam pareigūnui ⁽¹⁸⁾, kurie valdo ir formuoja savo padalinius ir yra atskaitingi už vykdomo ES biudžeto dalį, tenkančią jų padaliniams. Jų metinėse veiklos ataskaitose dėl jiems skirtų išteklių panaudojimo pateikiamas patikinimo pareiškimas; esant trūkumų jis gali būti pateiktas su išlygomis.

Komisijos vidaus kontrolės sistema yra esminė Komisijos veiklos apsaugos priemonė. Jos vaidmuo yra dar svarbesnis dėl pandemijos ir susijusių atsako priemonių. 2021 m. Komisija toliau atidžiai stebėjo dėl pandemijos kylančią riziką ir veiksmingą jos mažinimą. Komisijos kovos su sukčiavimu strategijai toliau teko svarbus vaidmuo užkertant kelią galimam netinkamam ES lėšų naudojimui.

Atitinkami padaliniai 2021 m. ypač daug dėmesio skyrė savo vidaus kontrolės sistemų derinimui prie priemonės „NextGenerationEU“ poreikių, nustatant skolinimosi ir skolinimo veiklai taikomą aukšto lygio rizikos ir atitikties užtikrinimo politiką arba parengiant specialias išlaidų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę audito ir kontrolės strategijas.

Komisija savo vidaus kontrolės sistemoje remiasi daugiametėmis ir pagal riziką diferencijuotomis kontrolės strategijomis, kad būtų išvengta klaidų ir trūkumų arba jie būtų aptikti ir ištaisyti kontrolės sistemose. ES išlaidų programos, kaip ir susijusios kontrolės strategijos, iš esmės yra daugiametės – tai reiškia, kad klaidos gali būti aptinkamos ir ištaisomos bet kuriuo metu iki programos užbaigimo jos gyvavimo ciklo pabaigoje. Be to, kontrolės strategijos derinamos prie skirtingų valdymo būdų, dalyvaujančių subjektų, politikos sričių ir (arba) finansavimo metodų ir su tuo susijusios rizikos. Taip diferencijuoti kontrolės strategijas yra būtina siekiant užtikrinti jų ekonominį efektyvumą, t. y. kad jas vykdant būtų pasiekta tinkama pusiausvyra tarp žemo klaidų lygio (veiksmingumas), greitų mokėjimų (efektyvumas) ir pagrįstų išlaidų (ekonomiškumas).

Komisija ir valstybės narės kasmet atlieka šimtus tūkstančių patikrinimų. Komisija sudaro savo teikiamą patikinimą pagal principą „iš apačios į viršų“ ir detalizuotai, t. y. pagal programą ar kitą atitinkamą išlaidų segmentą. Taip Komisija gali nustatyti trūkumus ir klaidas, taip pat nustatyti pagrindines sisteminių klaidų priežastis, imtis tikslinių taisomųjų veiksnių ir užtikrinti, kad rengiant būsimas finansines programas būtų atsižvelgiama į bet kokią įgytą patirtį.

⁽¹⁸⁾ Terminas „deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai“ apima Komisijos padalinių generalinius direktorius, vykdomųjų įstaigų, biurų, tarnybų, specialios paskirties grupių ir pan. vadovus. Finansinio reglamento 74 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Atitinkamoje Sąjungos institucijoje leidimus suteikiantis pareigūnas yra atsakingas už pajamų ir išlaidų įgyvendinimą pagal patikimo finansų valdymo principą, be kita ko, užtikrinant, kad būtų teikiamos veiklos rezultatų ataskaitos, ir už teisėtumo bei tvarkingumo reikalavimų laikymosi užtikrinimą ir vienodo požiūrio taikymą paramos gavėjams.“

Žemės ūkio srityje:

Valstybės narės atliko daugiau kaip **900 000** patikrinimų, Komisija – **97** auditus.

Sanglaudos srityje:

Komisija peržiūrėjo metines ataskaitas ir nuomones dėl **416** programų ir atliko **61** auditą.

Komisijos kontrolės rezultatai patvirtina, kad ES biudžetas yra gerai valdomas

Komisija ir valstybės narės imasi veiksmų, kad būtų išvengta trūkumų ir klaidų ir jie būtų ištaisyti. Pagrindinius Komisijos prevencinius mechanizmus sudaro *ex ante* kontrolė ir auditas (žr. III tomo 5 priedą), įskaitant sistemų auditą, kuriuo nustatomi įgyvendinančiųjų partnerių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumai. Pagal pasidalijamojo valdymo principą valstybių narių institucijos taip pat atlieka tikrinimus ir auditą. Tais atvejais, kai prevenciniai mechanizmai nėra veiksmingi, poveikį ES išlaidoms darančios klaidos aptinkamos ir ištaisomos jau po valstybių narių ir Komisijos atliktų mokėjimų.

Komisijos vykdoma kontrolė ir auditas yra veiksmingi.

Atlikusi kontrolę ir auditą 2021 m. Komisija įgyvendino prevencines ir taisomąsias priemones dėl 1 063 mln. EUR sumos, iš kurios 298 mln. EUR apėmė prevencinės priemonės, o 765 mln. EUR – įgyvendintos taisomosios priemonės. Taigi, bendra 2017–2021 m. įgyvendintų prevencinių ir taisomųjų priemonių suma siekia 26 mlrd. EUR. Be to, pačios valstybės narės įgyvendino prevencines ir taisomąsias priemones, kurių bendra suma 2021 m. sudarė 4 557 mln. EUR; jos buvo iš dalies pagrįstos Komisijos auditais.

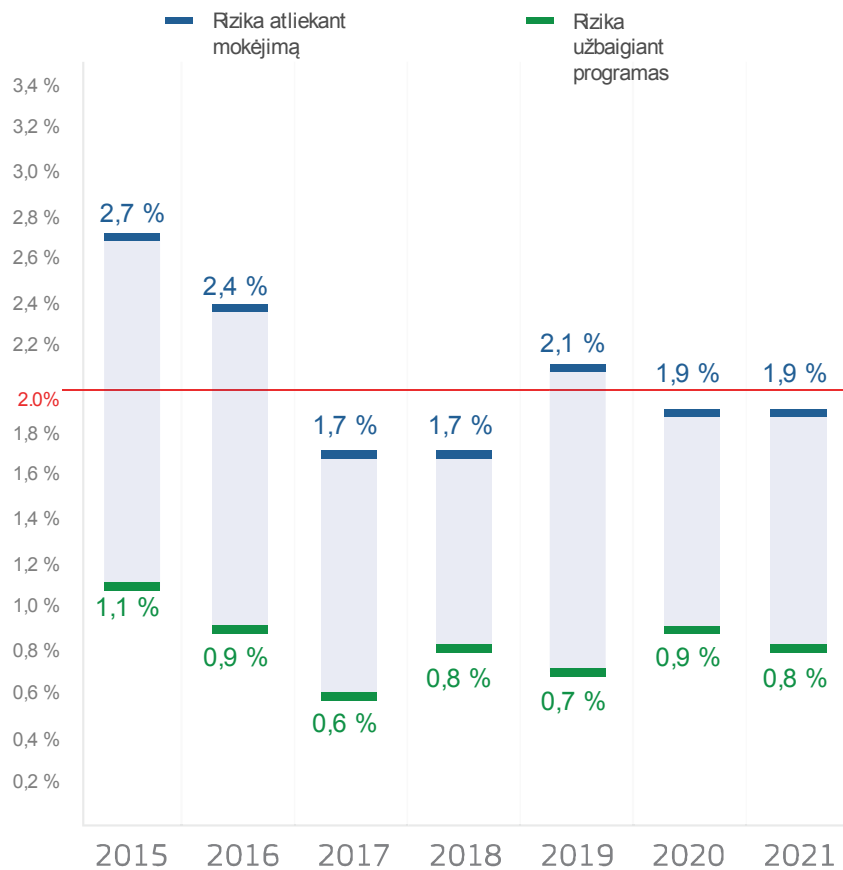
Apskritai rizika atliekant mokėjimus nesiekia 2 proc. reikšmingumo ribos. Komisija apskaičiavo, kad po jos atliktos prevencinės kontrolės likęs klaidų lygis, t. y. rizika atliekant mokėjimą, yra 1,9 proc. ⁽¹⁹⁾. Šis rezultatas panašus į 2020 m. rezultata. Atsižvelgdama į daugiamečių finansavimo programų pobūdį, Komisija deda daug pastangų atlikti kontrolę po mokėjimų ir atlikti pataisas iki programų užbaigimo. Šias pastangas rodo įvertinta rizika užbaigiant programas ⁽²⁰⁾, kuri atitinka riziką atliekant mokėjimą, atėmus Komisijos prognozuojamas būsimas pataisas.

Apskaičiuota, kad 2021 m. rizika užbaigiant programas sudaro 0,8 proc. Kadangi tai yra kur kas mažiau nei 2 proc. riba, kurią taiko ir Europos Audito Rūmai, Komisija mano, kad visas biudžetas yra veiksmingai apsaugotas. Tai patvirtinta vidaus auditoriaus nuomonėje ⁽²¹⁾.

⁽¹⁹⁾ Šis rezultatas neapima išlaidų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę: jos kontrolės rezultatai atskleidžiami atskirai, remiantis kokybiniu vertinimu.

⁽²⁰⁾ Bendros žemės ūkio politikos atveju vartojamas terminas „apskaičiuotoji galutinė su rizika susijusi suma“ – jis yra tinkamesnis atsižvelgiant į tai, kad nėra nustatyto Europos žemės ūkio garantijų fondo priemonių užbaigimo momento.

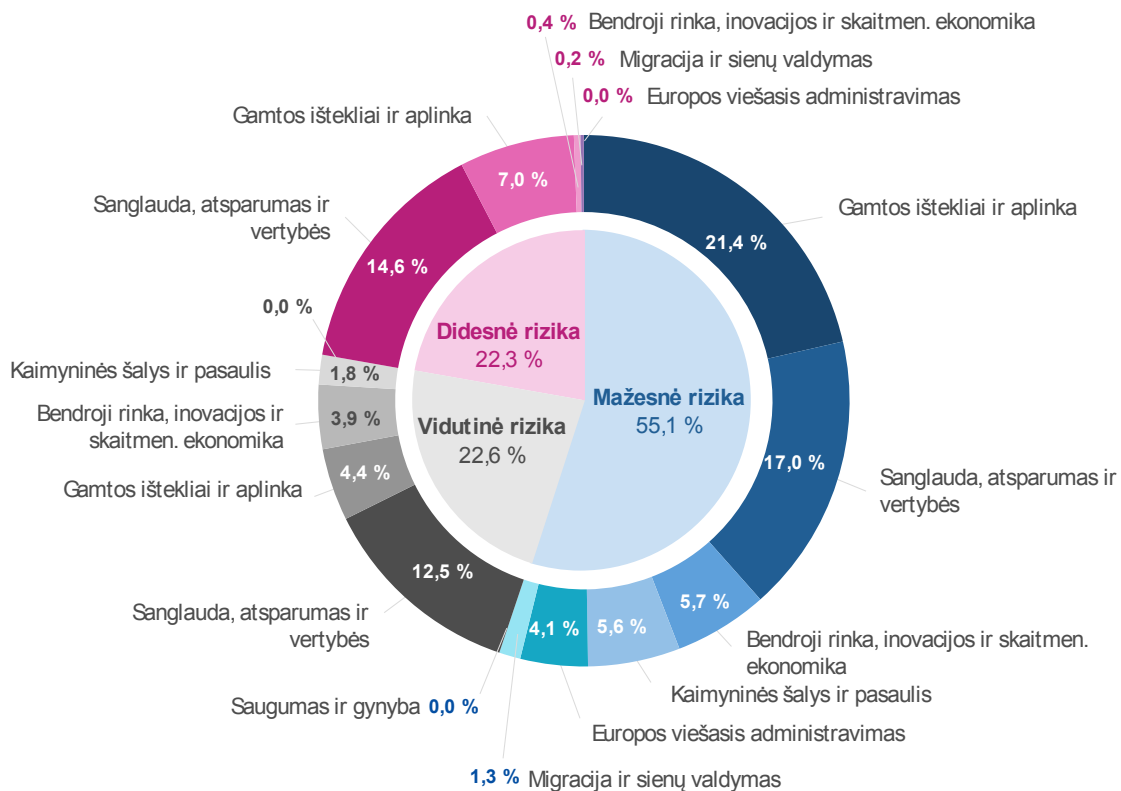
⁽²¹⁾ Žr. 2 priedo 3.2 skirsnį „Vidaus audito tarnybos darbas ir bendroji nuomonė“.

Europos Komisijos rizika atliekant mokėjimą ir užbaigiant programas 2015–2021 m. laikotarpiu.

Šaltinis – Europos Komisija, 2015–2021 m. metinės ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitos.

Nepaisant šio gero bendro rezultato, Komisija nustato, kurių programų rizikos lygis yra didesnis, todėl gali nukreipti savo veiksmus ten, kur labiausiai reikia. Atlikusi išsamią analizę Komisija įgyja patikimų įrodymų dėl diferencijuoto ES išlaidų rizikos lygio. Remiantis rizika atliekant mokėjimą, išlaidos skirstomos į mažesnės rizikos (mažesnė nei 1,9 proc.), vidutinės rizikos (nuo 1,9 proc. iki 2,5 proc.) ir didesnės rizikos (didesnė nei 2,5 proc.) segmentus. Gamtos išteklių ir sanglaudos srityse ši analizė taip pat atliekama atskirų mokėjimo agentūrų ir programų valstybėse narėse lygmeniu, todėl galima parodyti, kaip skiriasi padėtis pagal įvairias programas. Tai taip pat teikia galimybę Komisijai šalinti konkrečius trūkumus net ir tose politikos srityse, kurios, apskritai vertinant, yra mažai rizikingos (pavyzdžiui, bendra žemės ūkio politika).

Europos Komisijos išlaidų skirstymas į didesnės, vidutinės ir mažesnės rizikos segmentus, išreikštas visų 2021 m. atitinkamų išlaidų procentinėmis dalimis.

Šaltinis – Europos Komisija.

Visų pirma, didesnė rizika siejama su išlaidomis pagal kai kurias sanglaudos politikos fondų programas, kurios turi reikšmingų trūkumų ir (arba) kurių didžiausias klaidų lygis viršija 2,5 proc.; pagal programas, skirtas finansavimui iš sanglaudos politikos fondų ir mokėjimo agentūrų dėl su žemės ūkiu susijusių tiesioginių išmokų, rinkos priemonių ir kaimo plėtros, kurių rizikos atliekant mokėjimą dydis viršija 2,5 proc.; taip pat kai išlaidos siejamos su sudėtingomis dotacijomis pagal kitas finansavimo programas. Kai rizikos lygis išlieka aukštas, apie tai skaidriai pranešama nurodant išlygas. 2021 m. yra 16 išlygų, kurių bendras finansinis poveikis yra 987 mln. EUR, t. y. mažiau nei 1 proc. visų išlaidų. Šios išlygos yra vienas pagrindinių atskaitomybės grandinės elementų. Jose išdėstomi spręstiniai uždaviniai ir aptikti trūkumai, taip pat nurodoma, kokių priemonių numatoma imtis jiems pašalinti.

Komisija ne tik taiko finansines pataisas ir lėšų susigrąžinimą, bet ir imasi veiksmų, kad būtų pašalinti trūkumai, dėl kurių kyla vidutinė ir didesnė rizika. Tai apima komunikaciją su lėšų gavėjais, darančiais daugiausia klaidų, platesnį naudojimąsi supaprastintų formų dotacijomis, geresnę kontrolę, taip pat nacionalinių institucijų, kurių valdymo ir kontrolės sistemose nustatyta trūkumų, pajėgumų stiprinimą.

Pradėtas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimo etapas

2021 m. pradžioje sukurta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė – nauja rezultatais grindžiama išimtinio ir laikino pobūdžio priemonė, skirta ES ekonomikai gaivinti. Jos bendrą 723,8 mlrd. EUR (einamosiomis kainomis) lėšų paketą sudaro 338 mlrd. EUR dotacijomis ir 385,8 mlrd. EUR paskolomis; jos tikslas – švelninti COVID-19 pandemijos socialinį ir ekonominį poveikį ir skatinti ilgalaikį atsigavimą, sudarant palankias sąlygas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai. Valstybės narės yra jos lėšų gavėjos ir gauna išmokas už iš anksto nustatytų tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimą.

Dvidešimt du ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai buvo Komisijos teigiamai įvertinti ir Tarybos patvirtinti 2021 m. Šiems planams skirta iš viso 291 mlrd. EUR negražintinų finansavimo lėšų ir 154 mlrd. EUR paskolų. Šie 22 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai iš viso apima daugiau kaip 3 700 priemonių (maždaug trečdalis jų yra reformos, du trečdaliai – investicijos), taip pat daugiau kaip 5 100 tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių, kurios turi būti pasiektos iki 2026 m.

Lėšos išmokamos keliomis dalimis, kai pasiekiamos tarpinės ir siektinos reikšmės pagal valstybių narių įsipareigojimus. 2021 m. Komisija išmokėjo 54 mlrd. EUR išankstinio finansavimo išmokų dvidešimčiai valstybių narių ⁽²²⁾, ir tai padėjo pradėti įgyvendinti investicijų ir reformų priemones, numatytas valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose. Komisija, 2021 m. lapkričio mėn. gavusi mokėjimo prašymą, iki 2021 m. pabaigos išmokėjo Ispanijai pirmąją 10 mlrd. EUR išmoką už tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimą.

Kadangi ši priemonė yra rezultatais grindžiama priemonė, Komisijos atliekamų mokėjimų teisėtumas ir tvarkingumas priklauso nuo faktinio tarpinių reikšmių ir siektinų reikšmių pasiekimo. Valstybės narės yra visų pirma atsakingos už ES finansinių interesų apsaugą, įskaitant atitikties taikytinai ES ir nacionalinei teisei tikrinimą. Jos tuo tikslu įdiegia tinkamas kontrolės sistemas nacionaliniu lygmeniu, visų pirma siekdamos užkirsti kelią sukčiavimui, korupcijai ir interesų konfliktams, juos nustatyti ir ištaisyti ir išvengti dvigubo finansavimo.

Todėl Komisija vykdydama kontrolę daugiausia dėmesio skiria tinkamam sutartų tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimui. Siekdama užtikrinti patikimą finansų valdymą, Komisija remiasi valstybių narių vykdoma kontrole ir prireikus ją papildo šiais trimis etapais:

- Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimo metu Komisija įvertina valstybių narių kontrolės sistemas ir paragina valstybes nares įtraukti į planus papildomas tarpines reikšmes, kad nustatyti trūkumai būtų ištaisyti iki pirmojo mokėjimo.
- Priemonės įgyvendinimo metu Komisija vertina, ar tarpinės reikšmės ir siektinos reikšmės yra tinkamai pasiektos ir ar įvykdytos visos kitos lėšų išmokėjimo sąlygos. Jei taip nėra, mokėjimai sustabdomi arba proporcingai sumažinami. Komisija, siekdama apsaugoti ES finansinius interesus, taip pat atlieka valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemų veikimo auditą, visų pirma tikrindama priemones, skirtas sukčiavimui, korupcijai, interesų konfliktams ir dvigubam finansavimui išvengti, nustatyti ir ištaisyti.

⁽²²⁾ Airija neprašė išankstinio finansavimo, o mokėjimas Suomijai atliktas tik 2022 m. sausio mėn.

- Po lėšų išmokėjimo Komisija gali atlikti *ex post* kontrolę ir auditą⁽²³⁾ tikrindama tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimą. Jeigu įtariama, kad yra didelių pažeidimų, Komisija taip pat gali atlikti *ad hoc* auditus. Prireikus Komisija susigražins proporcingas sumas arba pareikalaus pirma laiko grąžinti paskolas.

Siekdama įvertinti su veiksmais susijusios rizikos lygį, Komisija atlieka kokybinį audito ir kontrolės rezultatų vertinimą tiek valstybių narių, tiek Komisijos lygmeniu. Tokiomis aplinkybėmis, kai mokėjimai grindžiami tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimo kokybiniu vertinimu ir kai tos tarpinės ir siektinos reikšmės yra labai skirtingos, kontrolės rezultatų ekstrapoliuoti neįmanoma; taigi, skirtingai nuo kitų finansavimo programų, reikšmingo klaidų lygio neįmanoma nustatyti remiantis statistiniais metodais.

Remdamasis tuo, kad mokėjimo prašyme pateikti tarpinių reikšmių pasiekimo įrodymai buvo teigiamai įvertinti, **deleguotasis leidimus suteikiantis pareigūnas patvirtino turįs pagrįstą patikinimą** dėl 2021 m. bendrosios išmokos pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę teisėtumo ir tvarkingumo.

Išvada dėl valdymo

Komisija užtikrina, kad ES biudžetas tarnautų piliečiams. Naudojant veiksmingas priemones ir aktyviai valdant ES biudžetą Komisijai pavyko pasiekti savo politikos tikslus ir reaguoti į kelis iššūkius. Komisija savo paramos gavėjams, įgyvendinimo partneriams ir valstybėms narėms užtikrino reikiamą lankstumą, kartu užtikrindama patikimą finansų valdymą ir išlaikydama tinkamą patikinimo lygį dėl ES biudžeto valdymo.

Visi deleguotieji leidimus suteikiantys pareigūnai pateikė pagrįstą patikinimą, tačiau kartais su atitinkamomis išlygomis. Iš metinių veiklos ataskaitų matyti, kad visi Komisijos padaliniai ėmėsi patikimų vidaus kontrolės priemonių, taip pat pateikta įrodymų dėl pastangų, dėtų siekiant padidinti ekonominį efektyvumą, labiau supaprastinti taisykles ir tinkamai apsaugoti biudžetą nuo sukčiavimo, klaidų ir pažeidimų.

Remdamasi metinėse veiklos ataskaitose pateiktais patikinimais ir išlygomis, atsižvelgdama į vidaus auditoriaus nuomonę, Komisijos narių kolegija patvirtina šią *2021 finansinių metų metinę ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą* ir prisiima bendrą politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą.

⁽²³⁾ Pagal finansavimo susitarimą *ex post* auditai gali būti atliekami iki praėina 5 metai nuo paskutinio mokėjimo dienos.

Tolesnė raida: 2022 m. ir vėlesnių metų perspektyvos

Atsižvelgiant į didžiulius pastarojo meto iššūkius, tebėra itin svarbu glaudžiai bendradarbiauti su kitomis ES institucijomis ir valstybėmis narėmis. Dėl dramatiškų įvykių Ukrainoje, kaip ir dėl pandemijos, tvirtas ir koordinuotas ES lygmens atsakas yra būtinas ir pagrįstas kaip labai svarbus valstybių narių darbą papildantis komponentas.

Dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos apribojimų ES bus sunku visapusiškai reaguoti į padėtį po Rusijos invazijos į Ukrainą. Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti, kad būtų kuo veiksmingiau panaudotas kiekvienas ES biudžeto euras, be kita ko, perskirstant lėšas ir pakeičiant prioritetus tada, kai kyla nenumatytų problemų. Vis dėlto tai, ką įmanoma pasiekti pagal dabartinę daugiametę finansinę programą su jos apribojimais, turi ribas; didelė dalis biudžeto lankstumo galimybių jau išnaudota reaguojant į įvairias krizes, taigi bus mažiau galimybių lanksčiai reaguoti į krizes ateityje. Todėl reikia skubiai apsvarstyti, kaip užtikrinti pasirengimą naudoti ES biudžetą reaguojant į daugelį su juo siejamų poreikių ir lūkesčių šiais itin neramiais laikais.

Komisija pasiūlė atlikti tikslinę Finansinio reglamento peržiūrą⁽²⁴⁾. Atsižvelgiant į tai, kad per 2018 m. peržiūrą atliktų pakeitimų visam poveikiui pasiekti reikia laiko, šiame pasiūlyme dėmesys skiriamas suderinimui su naujuoju ilgalaičiu biudžetu, tam tikriems krizių valdymo patobulinimams, remiantis per COVID-19 krizę įgyta patirtimi, ir sustiprintai ES finansinių interesų apsaugai.

Komisija laikosi savo įsipareigojimo toliau teikti valstybėms narėms bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę (ARACHNE). Ji padeda programų institucijoms nustatyti su išlaidomis susijusią riziką, pritaikant priemonę, kuria valstybės narės naudojosi pagal ankstesnę finansinę programą. Komisija toliau teiks paramą valstybėms narėms, kad būtų galima veiksmingai naudotis šia priemone. Per šiuo metu atliekamą Finansinio reglamento peržiūrą Komisija pasiūlė intensyviau naudoti šią duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę.

2022 m. vasario 16 d. Teisingumo Teismas patvirtino Reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl **bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo**, kurį buvo užginčijusios dvi valstybės narės (Vengrija ir Lenkija), galiojimą. 2022 m. kovo mėn. Komisija patvirtino to reglamento taikymo gaires. Remdamasi 2021 m. atliktu darbu, 2022 m. balandžio mėn. Komisija nusiuntė Vengrijai pirmąjį pranešimą, kaip tolesnį žingsnį pagal bendrąjį Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimą: taip pradėta procedūra, pagal kurią gali būti imamas priemonių prieš valstybę narę dėl teisinės valstybės principų pažeidimų. Komisija nuolat stebi padėtį valstybėse narėse ir, jeigu bus įvykdytos sąlygos, pradės procedūrą pagal Sąlygų reglamentą.

⁽²⁴⁾ Pasiūlymas dėl Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (nauja redakcija), COM(2022)223.

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct centres. You can find the address of the centre nearest you online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

On the phone or in writing

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696,
- via the following form: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_en.

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website (european-union.europa.eu).

EU publications

You can view or order EU publications at op.europa.eu/en/publications. Multiple copies of free publications can be obtained by contacting Europe Direct or your local documentation centre (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1951 in all the official language versions, go to EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

EU open data

The portal data.europa.eu provides access to open datasets from the EU institutions, bodies and agencies. These can be downloaded and reused for free, for both commercial and non-commercial purposes. The portal also provides access to a wealth of datasets from European countries.

